

ISSN 2311- 4509 (print)

ISSN 2311- 4517 (online)

Науковий огляд

Научное обозрение

Scientific review

Przegląd naukowy

№4 (5)

Київ 2014

УДК: 378.091.2:811.111'243

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДО ЗДІЙСНЕННЯ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

кандидат педагогічних наук, Гончарова О. А.

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, Україна, Мелітополь

У статті надається теоретичний аналіз розробленої автором моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності, висвітлено підходи до створення моделі, зазначено її основні положення, окреслено етапи, завдання, принципи та компоненти моделі. Автор надає детальну характеристику ключових компонентів моделі: змістовного, процесуального, результативно-оцінного.

Ключові слова: модель, інноваційна діяльність, майбутній вчитель, іноземна мова, компоненти моделі.

Гончарова О. А. Модель подготовки будущего учителя иностранного языка к инновационной деятельности / Мелитопольский государственный педагогический университет имени Богдана Хмельницкого, Украина, Мелитополь

В статье предлагается теоретический анализ авторской модели подготовки будущего учителя иностранного языка к инновационной деятельности, очерчены основные подходы к ее созданию, обозначены основные положения, этапы, задания, принципы и компоненты модели. Автор предлагает детальную характеристику основных компонентов модели: содержательного, процессуального и результативно-оценочного.

Ключевые слова: модель, инновационная деятельность, будущий учитель, иностранный язык, компоненты модели.

Goncharova O. A. Model of future foreign language teacher's training for the innovative activity / Melitopol State Pedagogical University named after Bogdan Khmelnytsky, Ukraine, Melitopol

The article deals with a theoretical analysis of the author's model of future foreign language teacher's training for the innovative activity. It outlines main approaches to the creation of the model, marks its main stages, tasks, principles and components. The author also gives detailed characteristics of the model's components, such as informative, processive and resultive ones.

Keywords: model, innovative activity, future teacher, foreign language, components of the model.

Вступ. На сучасному етапі розвитку українського суспільства головним аспектом функціонування вищої освіти має стати питання підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до роботи у сучасній школі, котра змінюється не лише за типом, але й за змістом освіти, формами організації навчально-виховного процесу. Зміни в змісті й структурі середньої школи

мають глибинний характер і потребують розв'язання проблеми підготовки вчителя-інноватора, який володіє проєктивним мисленням, перспективними педагогічними технологіями, є суб'єктом особистісного й професійного зростання, вміє досягти нової педагогічної мети.

Проблемами впровадження інноваційних технологій у навчально-виховний процес вищої школи займаються І. Богданова, В. Безпалько, О. Вербицький, І. Дичківська, І. Нікітін, Л. Петровська, Є. Полат, І. Якиманська та інші. Однак, питання розробки моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності є недостатньо висвітленим у наукових розвідках та потребує подальшого дослідження, що й обумовило актуальність теми дослідження.

Формулювання мети статті та завдань. Дана стаття має на меті теоретичний аналіз моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності, обґрунтування основних підходів до її створення, вивчення етапів, принципів та характеристика компонентів даної моделі. Зміст процесу підготовки майбутнього вчителя до інноваційної діяльності полягає у створенні органічного, внутрішньо пов'язаного цілого, для якого необхідно: вивчити етапи процесу, визначити, які з його частин мають внутрішню цілісність, а які – відносну самостійність; проаналізувати результати досягнення проміжних цілей, які впливають на мету всього процесу; забезпечити зворотній зв'язок у визначенні ефективності підготовки вчителя до інноваційної діяльності.

Виклад основного матеріалу статті. Відповідно до Європейських та світових освітніх стандартів на часі актуальним є питання побудови нової моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності – самоорганізованої системи рефлексивного взаємозв'язку. Саме іноземна мова в процесі підготовки майбутніх учителів повинна стати не тільки способом спілкування, але й інструментом, за допомогою якого студент матиме змогу підготуватися до інноваційно-педагогічної діяльності.

Таким чином нами було розроблено й експериментально апробовано модель підготовки майбутнього вчителя іноземної мови в ВНЗ. В основу моделі покладено положення про те, що процес навчання є моделлю процесу спілкування [1, с. 86]. Отже, істотна відмінність розробленої нами моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до нововведень від інших моделей підготовки вчителів-предметників полягає у специфіці викладання іноземної мови. Подаємо процес комунікації іноземною мовою як основу моделі підготовки вчителя іноземної мови, а підготовка останнього до інноваційної діяльності є, в свою чергу, частиною загальної професійно-педагогічної підготовки вчителя іноземної мови.

Моделювання починається після того, як розроблено в ідеальному плані проєкт, вважає О. Козлова [2, с. 70]. Розроблення моделі передбачає конструювання системи, що забезпечує вирішення проблем, пов'язаних із проєктуванням її можливостей, з феноменом випередженого відтворення об'єктивного ходу подій, реалізованого завдяки постановці цілей, з

прогнозуванням, орієнтованим на певні результати та з моделюванням об'єкту, що відображає всі значущі аспекти майбутньої моделі [3, с. 95].

Ніяка модель не може бути побудована без урахування сутнісно-змістової та формально-кількісної складових [2, с. 71]. Для нашого дослідження висловлене означає: виявлення принципів і наукових підходів щодо підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності; визначення основних складових інноваційної діяльності; визначення структурних і функціональних компонентів, виокремлення показників рівнів готовності до означеного виду діяльності. У своєму розвитку модель підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності проходить такі етапи: конструювання процесу підготовки майбутніх фахівців до інноваційної діяльності (визначення структурних компонентів готовності, змісту, форм, методів їх підготовки до використання інновацій); апробація цієї моделі; моніторинг ефективності створеної моделі; корекційні заходи.

Вибудовуючи модель, вирішуємо дві групи завдань: теоретичне обґрунтування доцільності застосування моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності та висвітлення результативності, ефективності моделі підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до нововведень. Основними критеріями побудови моделі є: особистісна орієнтація, тобто зосередженість на особистості студента; комунікативна орієнтація – додержання принципів комунікативності (принцип мовленнєво-мислительної активності, функціональності, ситуативності, новизни [1, с. 89]); соціокультурна орієнтація – підхід до підготовки кадрів як до процесу набуття особистістю професійного і тим самим соціокультурного досвіду; орієнтація на концептуально вибудовані, конкретно спрямовані, практично зорієнтовані дослідження.

Метою реалізації моделі є формування готовності студентів до нововведень у майбутній професії вчителя іноземної мови завдяки створенню відповідних педагогічних умов. Отже, в результаті побудови моделі підготовки студентів до інноваційної діяльності отримано таку конструкцію (див. схему 1).

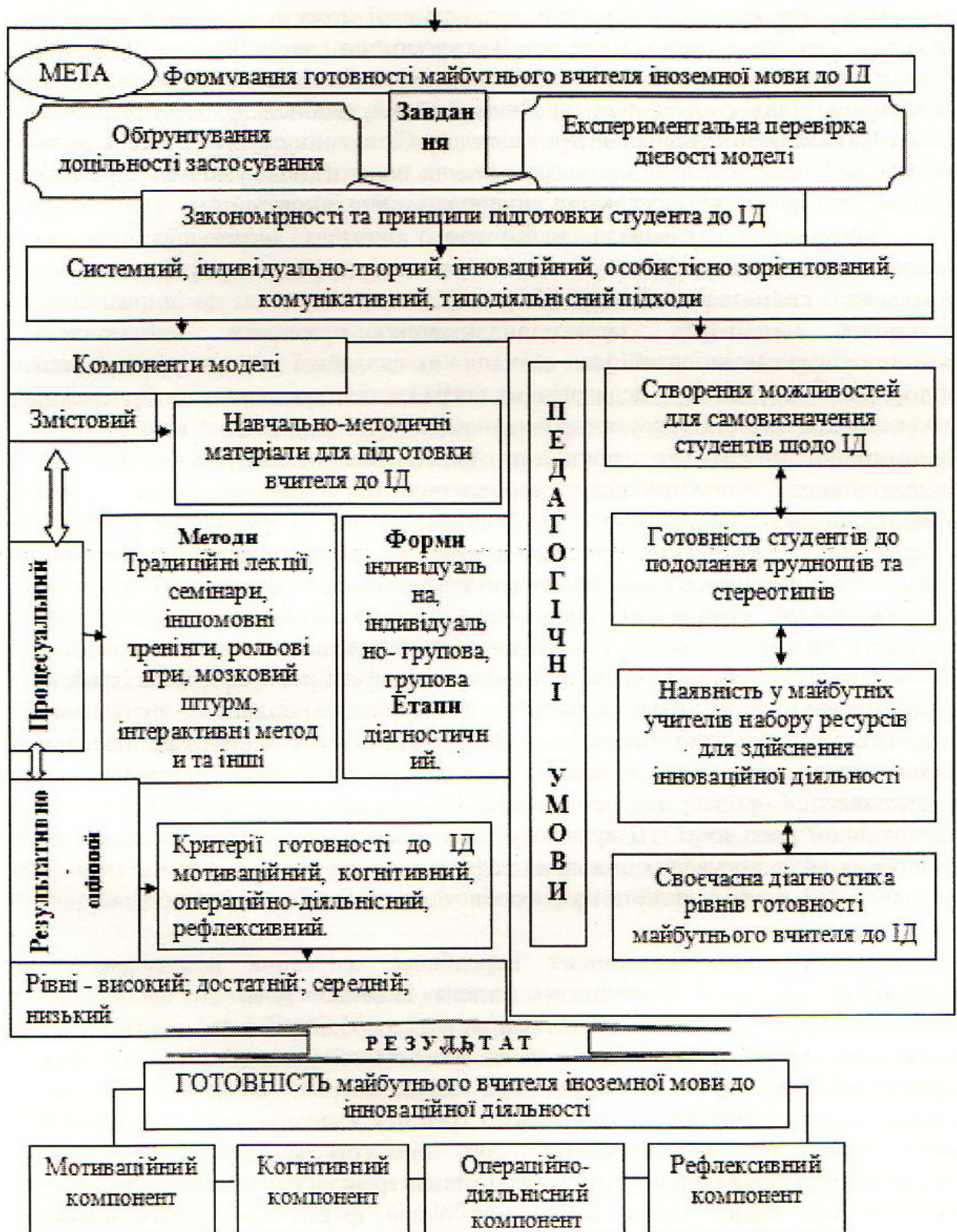

Схема 1. Модель підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності

Вирішення будь-якого педагогічного завдання зумовлює вибір теоретико-методологічної стратегії, в якості якої можуть виступати один чи декілька підходів до її дослідження. Вважаємо, що для вирішення проблеми підготовки майбутнього вчителя до інноваційної діяльності продуктивними є системний, індивідуально-творчий, інноваційний, особистісно зорієнтований, комунікативний та типодіяльнісний підходи. Саме вони слугували теоретико-методологічною основою для виокремлення педагогічних умов формування готовності студентів до створення та впровадження інновацій.

Формування готовності майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності реалізує закономірності та принципи, які виявляються в контексті системного підходу. Модель підготовки вчителя до інноваційної діяльності реалізує загальнодидактичні принципи, обумовлені закономірностями інноваційного навчання як складової загальнопедагогічної підготовки студентів педагогічних ВНЗ, і принципи, обумовлені закономірностями процесу становлення майбутніх учителів як суб'єктів інноваційної діяльності (принципи системного, індивідуально-творчого, інноваційного, особистісно зорієнтованого, комунікативного та типодіяльнісного підходів) [4].

Модель підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності включає такі взаємозумовлені компоненти:

Змістовий компонент передбачає особистісно-ціннісну орієнтацію, здатність до системного бачення педагогічної реальності й системної дії в інноваційній ситуації, креативність у професійній сфері, наявність комунікативної й рефлексивної культури, володіння сучасними педагогічними технологіями. В ході дослідження всі ці аспекти реалізовано нами в процесі застосування навчально-методичних матеріалів із удосконалення процесу підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності. Підкреслюємо, що модель підготовки студентів до створення та застосування інновацій реалізується через зміст, форми і методи навчання, які здатні вплинути на їх особистісне світосприйняття, соціальний і професійний статус.

Процесуальний компонент передбачає існування певних методів формування готовності майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності, серед яких найбільш ефективними вважаємо дискусії іноземною мовою в навчальних групах із дослідження цілей інноваційної діяльності, рольові ігри, інтерактивні методи, мікрвикладання, мініконкурси, мозковий штурм, елементи мотиваційного та креативного тренінгу з використанням іноземної мови, проблемні й традиційні лекції, проектні методи, рефлексивне викладання, робота в малих групах, іншомовні тренувальні вправи з розвитку інноваційних умінь тощо. К. Завалко додає формування узагальнених інноваційних знань, збагачення інноваційного досвіду та оволодіння методичною та педагогічною компетенціями [5, с. 46].

Результативно-оцінний компонент. Найбільш загальним показником оцінки якісного стану підготовки вчителя до нововведень є його досконалість.

За О. Козловою, вдосконалення вчителя є видом системної діяльності, спрямованої на його саморозвиток у процесі підготовки до інноваційної діяльності [2, с. 97]. Зазначений вище компонент – це комплекс діагностичних процедур, що здійснюються по завершенні організаційно-практичного етапу з метою визначення ступеня досягнення загальної мети – формування готовності майбутніх учителів іноземної мови до інноваційної діяльності, проведення проміжних зрізів, аналіз результатів, здійснення коригуючих заходів (за необхідності), оцінка ефективності моделі шляхом виявлення динаміки показників рівнів готовності студентів до створення та впровадження інновацій.

Отже, формування у студентів готовності до інноваційної діяльності передбачає, перш за все, глибоке вивчення теоретичних питань удосконалення навчально-виховного процесу, позитивних сторін педагогічних теорій, ідей та технологій, які вже досліджувалися і упроваджувалися в педагогічну практику [6].

Висновки та перспективи подальших розвідок у цьому напрямку. Підсумовуючи все вищевикладене, треба зробити висновок про те, що тільки ґрунтуючись фундаментальному вивченні педагогічних теорій і технологій, осмисленні механізму їх упровадження буде можливим підвищення рівня підготовки майбутніх вчителів іноземної мови до здійснення інноваційної діяльності. Розроблена модель підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності є засобом перевірки ефективності педагогічних умов, доцільності й необхідності запропонованих форм, методів, засобів формування готовності студентів до нововведень. Представлену модель розглядаємо як підсистему відкритого типу, вбудовану у контекст системи професійно-педагогічної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови. Спроектвана модель характеризується цілісністю (всі вказані компоненти є взаємопов'язаними, несуть певне смислове навантаження, працюють на кінцевий результат). Серед перспективних напрямів дослідження – перевірка ефективності даної моделі шляхом її експериментальної апробації, розробка низки корекційних заходів.

Література:

1. Карп'юк О. Навчання як модель успішного життя / О. Карп'юк // *Іноземні мови*. – 2005. – №4. – С. 86-94.
2. Козлова О. Г. Підготовка вчителя до інноваційної діяльності в системі післядипломної освіти / О. Г. Козлова: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01. – К., 1999. – 235 с.
3. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх вчителів на основі застосування інноваційних технологій / І. М. Богданова: дис. ... доктора пед. наук: 13.00.04. – О., 2003. – 440 с.
4. Гончарова О. А. Педагогічні умови підготовки майбутнього вчителя іноземної мови до інноваційної діяльності / О. А. Гончарова: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04. – К., 2008. – 264с.

5. Завалко К. Організація та зміст процесу формування готовності майбутнього вчителя музики до інноваційної діяльності / Завалко К. // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – №8 (Ч.1). – 2013. – С.43-50.

6. Коберник О. М., Коберник Г. І. Підготовка майбутніх учителів до інноваційної педагогічної діяльності [Електронний ресурс] / О. М. Коберник, Г. І. Коберник. – Режим доступу:

<http://studentam.net.ua/content/view/7686/97/>

References:

1. Karpyuk O. Navchannya yak model uspishnogo zhyttya / O. Karpyuk // Inozemni movy. – 2005. – №4. – S. 86-94.

2. Kozlova O. G. Pidgotovka vchytelya do innovacijnoyi diyalnosti v systemi pislyadyplomnoyi osvity / O. G. Kozlova: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.01. – K., 1999. – 235 s.

3. Bogdanova I. M. Profesijno-pedagogichna pidgotovka majbutnix vchyteliv na osnovi zastosuvannya innovacijnyx tehnologij / I. M. Bogdanova: dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.04. – O., 2003. – 440 s.

4. Goncharova O. A. Pedagogichni umovy pidgotovky majbutnogo vchytelya inozemnoyi movy do innovacijnoyi diyalnosti / O. A. Goncharova: dys. ... kand. ped. nauk: 13.00.04. – K., 2008. – 264 s.

5. Zavalko K. Organizaciya ta zmist procesu formuvannya gotovnosti majbutnogo vchytelya muzyky do innovacijnoyi diyalnosti / Zavalko K. // Problemy pidgotovky suchasnogo vchytelya. – №8 (Ch.1). – 2013. – S.43-50.

6. Kobernyk O. M., Kobernyk G. I. Pidgotovka majbutnix uchyteliv do innovacijnoyi pedagogichnoyi diyalnosti / O. M. Kobernyk, G. I. Kobernyk. Rezhym dostupu: <http://studentam.net.ua/content/view/7686/97/>

МИСТЕЦТВО

УДК 747.012.1

ІНТЕР'ЄРИ ЗАКЛАДІВ ГРОМАДСЬКОГО ХАРЧУВАННЯ ЗАХІДНОЇ УКРАЇНИ, 90– Х РР. ХХ – ПОЧ. ХХІ СТ.: ДО ПИТАННЯ АНАЛІЗУ ЛІТЕРАТУРИ

Гарайда Д. В.

Львівська Національна академія мистецтв, Україна, Львів

У статті проаналізовано літературні джерела, щодо основ проектування закладів громадського харчування в Україні. Окремо розглянуті роботи, у яких приділена увага художнім особливостям в інтер'єрах закладів громадського харчування. Виділено підручники, які акцентують увагу на створенні художнього образу в дизайні середовища.